

[Handelsministeren.]

disse restriktioner har givet vanskeligheder for mange virksomheder, samtidig med at den almindelige økonomiske politik har lagt en dæmper på den hjemlige efterspørgsel. Jeg er imidlertid overbevist om, at det har været af stor betydning, at det er lykkedes at opnå en standsning af prisstigningerne i en periode, hvor der skulle træffes vigtige beslutninger, som bliver bestemmende for den fremtidige udvikling. Jeg tænker her bl. a. på betydningen af, at arbejdsmarkedets overenskomstforhandlinger har kunnet gennemføres på baggrund af en rolig prisudvikling.

Erhvervslivet har loyalt overholdt prisstoppet. Monopoltilsynets stikprøver har vist, at prisstoppet har været effektivt, og at erhvervslivet med få undtagelser har overholdt lovens bestemmelser. Da jeg i sin tid forelagde loven om prisstop og ikke lagde skjul på de byrder, som et sådant prisstop ville betyde for de enkelte virksomheder, gav jeg udtryk for den tillid, jeg nærede til, at erhvervslivet trods vanskelighederne ville efterleve lovens bestemmelser. På baggrund af de erfaringer, der er gjort siden, kan jeg nu med glæde konstatere, at erhvervslivet har levet op til disse forventninger.

Når en særlig prislov findes påkrævet, må det ses på baggrund af, at en række prisstigningstendenser vil blive virksomme i de kommende måneder. Jeg ser her bort fra eventuelle udefra kommende prisstigninger; dem hverken kan eller bør vi udelukke fra prisdannelsen.

Man bør gøre sig klart, at en prislov alene ikke vil kunne sikre os imod indenlandske inflatoriske prisstigninger. Det vigtigste middel til bekæmpelse heraf er at undgå et prisdrivende efterspørgselspres gennem en stram penge- og finanspolitik. På den anden side kan man ikke uden risiko for at sætte den fulde beskæftigelse over styr i den aktuelle situation drive den økonomiske politik så hårdt med generelle midler, at man alene ad denne vej sikrer prisstabilitet. Det er derfor nødvendigt at supplere de generelle midler med særlige prisindgreb.

Vi står over for en situation, hvor der samtidig med opsamlede omkostningsstigninger under prisstoppet i den kommende tid vil indtræffe lønstigninger som følge af de nye overenskomster. Dette vil givet med-

føre prisstigninger. Opgaven er at forhindre uundgåelige prisstigninger i at forplante sig og give anledning til yderligere stigninger i løninger og avancer.

Prisstoppet vil ikke kunne fastholdes.

Gennem et prisstop låses pris- og omkostningsstrukturen fast på en måde, som ikke lader sig opretholde i en længere periode. Det må erkendes, at omkostningsudviklingen uundgåeligt må føre til en vis prisstigning, hvis vort økonomiske system skal kunne fungere, og lovforslagets almindelige formål er at muliggøre de nødvendige justeringer i prisdannelsen, uden at der heraf udvikler sig nye prisstigninger i forbindelse med lønledning og avanceledning.

Den foreslåede lov omfatter kun prisdannelsen på det indenlandske marked. Eksportpriserne overlades helt til, hvad de udenlandske markeder kan bære. I almindelighed er det heller ikke fra eksporten, prisstigningerne udgår. Risikoen er snarere, at indenlandske pris- og omkostningsstigninger udhuler eksporterhvervenes konkurrenceevne, og en stabilisering af den indenlandske prisudvikling vil derfor også særlig gavne eksporten og hermed valutabalancen.

Lovforslaget omfatter indenlandske priser over et bredt felt. Det omfatter med få undtagelser dels priserne for samtlige varer og tjenesteydelser fra den private sektor, herunder også landbrugets hjemmemarkedspriser, dels det offentlige priser og takster.

Hovedbestemmelsen i lovforslaget er kalkulationsreglerne i forslaget § 5. Princippet i disse regler er, at kun nødvendige omkostningsstigninger må indregnes i priserne. Herunder falder for det første stigninger i virksomhedernes indkøbsriser for råvarer, hjælpevarer og varer til videresalg samt stigninger i offentlige takster og afgifter, øgede afskrivninger på nye investeringer samt lovlige lejeforhøjelser. Desuden tillader reglerne indregning af nødvendige stigninger i lønomkostninger.

Spørgsmålet er imidlertid, hvad der kan anses for nødvendige lønomkostninger. Hvis vi havde kunnet indrette os så ideelt, at lønudviklingen på alle områder kontinuerligt fulgte produktivitetsudviklingen og ikke oversteg denne, ville spørgsmålet kunne besvares enkelt med, at ingen lønstigninger behøvede at give sig udtryk i prisstigninger. Men således er vort samfund desværre ikke